

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 19. julija 1939

Cena posamezni številki 1.50

Hrvatski gospodarski svet

Med hrvatskimi gospodarskimi ljudmi se je začela živahna akcija za ustanovitev hrvatskega gospodarskega sveta. Posebno živo propagira to misel preds. osiješke trgovinsko industrijske zbornice Galovec, ki je tudi pozval vse druge predsednike gospodarskih zbornic na Hrvatskem, da se pridružijo tej akciji. Potreba ustanovitve posebnega hrvatskega gospodarskega sveta se utemeljuje zlasti s tem, da bi bilo tako vse hrvatsko gospodarstvo organizirano v enotni organizaciji, ki bi zato mogla tudi mnogo uspešneje zastopati interese hrvatskega gospodarstva. Enota hrvatska gospodarska organizacija bi imela tudi mnogo večjo avtoriteto, kakor jo imajo sedanje neenotne hrvatske gospodarske organizacije. Poleg tega pa bi mogla enotna organizacija rešiti tudi mnoga notranja hrvatska gospodarska vprašanja, ki jih sedanje neenotne organizacije ne morejo.

Verjetno je, da bodo nekateri sprejeli vest o ustanavljanju hrvatskega gospodarskega sveta zelo neprijazno, ker da se s tem cepijo sile jugoslovanskega gospodarstva. Ni niti izključeno, da bodo nekateri govorili celo o nekem gospodarskem separatizmu, ki da se z ustanovitvijo hrvatskega gospodarskega sveta izvaja. Vsi ti očitki in vsi ti pomisleki pa ne morejo dobiti prepričati.

Predvsem je treba poudariti eno: Najbrže do ustanovitve hrvatskega gospodarskega sveta sploh ne bi prišlo, če bi se pri nas spoštovali zakoni tako, kakor bi se morali. Kajti po ustavi bi morali že davno imeti gospodarski svet, izšel je tudi že zakon o gospodarskem svetu, kljub temu pa gospodarskega sveta še danes nimamo. In nimamo ga, čeprav so ga gospodarski ljudje iz vseh delov države že nešteto krat zahtevali in vsako leto na mogočnih kongresih in drugih zborovanjih odločno zahtevali. Navzlic vsemu se gospodarski svet ni ustanovil.

Ker se pa ni ustanovil v centrali, kakor sta določala ustava in zakon, se sedaj ustanavlja na Hrvatskem. To je samo logična posledica onega nepojmovanja centrale za potrebe pokrajin in tako je tudi centrala kriva, če pride do ustanovitve hrvatskega gospodarskega sveta. Če ne zna centrala pomagati pokrajinam, kakor bi morala, potem si morajo pokrajine pomagati pač same. Če ni hotela centrala ustanoviti gospodarskega sveta, si morajo pač pokrajine ustvariti svoje gospodarske svete, ker gospodarstvo v današnjih časih takšnih osrednjih gospodarskih organizacij kratkoma ne more pogrešati.

Sicer pa mislimo, da je treba iz gospodarskih razlogov ustanovitev hrvatskega gospodarskega sveta le pozdraviti. Nobenega dvoma namreč ni, da bo ta organizacija v resnici taka, kakor je to v skladu z interesi hrvatskega gospodarstva, dočim bi bil gospodarski svet ki bi ga ustanovila centrala, najbrže takšen, kakršne so vse njene ustanove, namreč centralističen. Dočim bi gospodarski ljudje imeli

le posvetovalni glas. S takšnim gospodarskim svetom pa gospodarstvu pač ne bi bilo pomagano.

Ce si ustanovi Hrvatska svoj gospodarski svet, si ga bodo verjetno ustanovile tudi druge pokrajine. Tako bomo dobili več gospodarskih svetov, ki se bodo na vse

zadnje združili v enem vsedržavnem gospodarskem svetu, ki pa seveda ne bo niti v službi centralizma niti ne bo torišče za birokrate.

Dobili bomo na ta način pravi gospodarski svet, ki bo ustrezal vsem pokrajinam in s tem tudi

vsej državi. Zato je morda celo dobro, da centrala ni storila svoje dolžnosti in da še ni ustanovila gospodarskega sveta, ker bomo — čeprav nekoliko kasneje — dobili boljši in koristnejši gospodarski svet.

predvsem v pokrajinah, kjer se morejo železnice dobro obrestovati, ne pa v pokrajinah, kjer so železnice nujno pasivne. Kajti tam, kjer so železnice rentabilne, tam so tudi v resnici potrebne, kjer pa so pasivne, tam tudi še niso v resnici potrebne. Nočemo reči, da se sploh ne bi smele delati nove proge, še ni zagotovljena njih rentabilnost, temveč nagašamo le to, da bi smela iti ta pasivnost le do neke meje. Nikakor pa se ne bi smelo dogajati to, da bi bil železniški deficit tem večji, čim več novih prog imamo. Deficite pasivnih prog morajo kriti sedaj aktivne proge. Vendar pa se aktivne proge ne smejo preveč obremeniti, ker bi sicer mogle še te postati deficitne. Kdo pa bo potem kril deficite? Posebno poglavje tvori še

vprašanje

železniškega osebja,

ki ga je v Sloveniji premalo. Poleg tega je to tudi preslabo plačano. Ne gre, da so vsi nameščenci povsod enako plačani, temveč je treba upoštevati tudi draginjo v posameznih krajih. Fizični delavec v vrdarski banovini more živeti tudi z zaslužkom 500— din na mesec, v dravski banovini pa bi moral zaslužiti vsaj 1.000 din.

Končno je omeniti še vprašanje notranje organizacije železniške službe, ki celo po priznanju inž. Gjurica ni povsod dovršena ter se ji po pravici očita okornost in neinicijativnost.

To bi bili glavni problemi, ki se tičejo naših železnic. Jasno so bile v referatu inž. Rogliča povedane vse napake naših železnic, potrebno pa je sedaj, da naši odgovorni ljudje, zlasti oni, ki imajo politične mandate, začno sistematično delati na to, da se naša železniška služba zboljša in da se neha zapostavljati Slovenije glede zboljšanja in izpopolnitve železniškega prometa.

Karlovci proti Bati

V Karlovcu je bila v petek seja akcijskega odbora za organizacijo protestnega zborovanja proti Bati in njegovemu načinu proizvajanja kavčukaste obutve, sistema podružnic itd. Seje so se udeležili tako zastopniki obrtnikov kot tudi industrialec. Sklenjeno je bilo, da se priredi veliko protestno zborovanje v nedeljo 23. julija ob 10. dopoldne v veliki dvorani mestne posvetovalnice. Protestne skupščine se bodo udeležili zastopniki vse karlovske usnjene industrije, vse obutvene trgovine in vseh čevljarjev in opankarjev. Na skupščini se bo prečital tudi referat o zaščiti domače usnjarske industrije. Akcijski odbor bo nato začel s sodelovanjem zbornice akcije, da se prirede podobna protestna zborovanja proti Bati v vseh krajih Hrvatske, Dalmacije in Slavonije, a tudi v drugih pokrajinah.

Mednarodni sejem v Solunu

Kakor vsako leto se bo udeležila naša država tudi letos uradno mednarodnega sejma v Solunu, ki bo od 10. IX. do 1. X. t. l. Za razstavitve vzorcev blaga v skupnem oddelku kr. Jugoslavije nosi vse stroške Trgovinski muzej. Prijave za udeležbo na sejmu je poslati neposredno na: Trgovinski muzej Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Miloša Vel. 29.

Osnovne napake našega železniškega prometa

Iz predavanja inž. Stanislava Rogliča

Generalni ravnatelj naših drž. železnic inž. Nikola Djurić je objavil v novem mesečniku »Naš sabračaj« uvodnik o izpopolnitvi našega železniškega prometa. Njegov članek je uporabil želez. svetnik inž. St. Roglič za obširno predavanje, v katerem konkretno dopolnjuje izvajanja inž. Djurića ter pri tem zlasti opozarja na položaj železnic v Sloveniji. Glavni namen njegovega predavanja pa je, da vzbudi med slovenskimi intelektualci ter zlasti našimi javnimi delavci zanimanje za problem železnic v Sloveniji, da bi v bodoče Slovenci bolj sodelovali pri reševanju prometnih vprašanj, kakor pa so dosedaj. Iz istega vzkoka tudi mi objavljamo glavne misli, podatke in ugotovitve inž. Rogliča ter pričakujemo od slovenskih javnih delavcev, zlasti pa od poslancev in senatorjev, da bodo v bodoče vprašanju izpopolnitve železniškega prometa posvetili znatno več pozornje ko doslej. Kajti to vprašanje je tudi važno narodno-gospodarsko vprašanje, od čigar pravilne rešitve zavisi tudi gospodarski napredek Slovenije.

Štiri glavne naloge železnic

Gen. direktor Djurić pravi, da morajo železnice nuditi predvsem potnikom: varnost, hitrost in udobnost. Po pravici dodaja inž. Roglič še četrto nalogo: t. j. cenenost vožnje.

Ne more se reči, da bi naše železnice te naloge dosegale v zadovoljivi meri.

Varnost železnic je odvisna: 1. od proge, 2. od vozil, 3. signalnih naprav in 4. od sposobnosti uslužbencev. Posebno na zelo obremenjenih progah (zlasti v Sloveniji) pa se premalo investira, da bi bili proga, vozila in signalne naprave na višku.

Zato je tudi hitrost železnice popolnoma nezadostna. Potniški vlak Ljubljana—Maribor prevozi razdaljo 156 km v 3 urah in 54 minutah. Če bi se hitrost vlaka povečala od 40 na 50 km, bi prevozil to razdaljo že v 3 urah in 6 minutah in bi v obeh smereh prihranil potnikom 1 uro in 36 minut. Še slabše je na drugih progah in dočim vozijo v mnogih državah vlaki že s hitrostjo 120 km, se pri nas le redko popno na hitrost 70 ali celo 80 km.

Zaradi premajhne hitrosti vlakov izgubljajo ljudje silno mnogo časa in samo na progi Ljubljana—Novo mesto povprečno vsak dan okoli 1000 delovnih ur.

Kako je z udobnostjo vlakov v Sloveniji, pa je itak znano. Ob sobotah in nedeljah mora biti potnik v Sloveniji naravnost srečen, če dobi sedež. Razsvetljava je večinoma v vseh vagonih nezadostna, vsi vagoni pa stari in neudobni. Udobnosti v vlakih je mogoče povečati le z novimi investicijami. Te

pa so nujne tudi zaradi večjega tujskega prometa.

Posebej je še treba omeniti vprašanje sposobnosti železniških nameštencev. Strojovna sposobnost slovenskih železničarjev je dobra, zaradi premajhne števila pa niso železničarji v Sloveniji dovolj spočiti. Zaradi preslabih plač pa tudi v večnih skrbah za vsakdanji kruh, kar škoduje njih delovitosti.

Zelo mnogo se pri nas tudi greši proti načelu cenenosti železnic. Veliko število lokomotiv je zastaralih in te potrošijo za 20—30% več goriva, kakor bi bilo treba. 150.000 ton se iz tega razloga porabi na leto preveč premoga. Tudi vagoni so neekonomični. Za kratke proge bi se mogli uporabljati lahki vagoni, tudi na bencinski pogon.

Posebno jasno pa se vidi, kako malo se upošteva načelo cenenosti ali rentabilnosti železnic

pri novih progah.

Od l. 1918. do l. 1938. je bilo v Jugoslaviji odprtih 1430 km novih prog, od katerih odpade na ozemlje predvojne Srbije okoli 800 km. Večina teh prog pa je pasivnih, ker vzdržuje železniška uprava na teh progah preobsežen vlakovni promet in zato vlaki tudi niso dovolj izkoriščeni.

Pred vojno je dobila Slovenija povprečno na leto 16 km novih prog, po vojni pa le 3 km. Še slabši so izgledi Slovenije pri novih progah, ki se grade. Od 1000 km teh prog odpade na Slovenijo le

43 km (proga Črnomelj—Vrbovsko).

Pri tem je treba upoštevati še to, da je gostota železniške proge v državah, ki meje na Slovenijo, znatno večja ko v Sloveniji, dočim je na jugu in vzhodu države ravno nasprotno, kar jasno kaže naslednja tabela:

V km pride železniških prog na 100 km ²	preb.
v Sloveniji	6,00 8,50
severni Italiji	10,00 12,00
Avstriji (1937.)	9,80 12,50
Madžarski	10,20 11,90
Jugoslaviji	4,00 7,2
Italiji	6,80 5,1
Nemčiji	12,10 9,1
Madžarski	10,20 11,90
Romuniji	4,10 6,60
Bolgarski	2,80 4,90
Grčiji	2,50 5,10
Albaniji	0,00 0,00

Gostota železniške proge v Sloveniji bi se morala zvišati vsaj za 60% ali za 700 km novih prog.

Slovenija bi potrebovala naslednje nove proge:

1. Zvezo Bohinja mimo Kroke do Podnarta in bi se s tem približal Bohinj Ljubljani za 20 km.
2. Železnico Št. Peter v Savinjski dolini—Kamnik—Kranj.
3. Zvezo Slovenskih goric z Mariborom na črti Ljutomer—Sv. Lenart—Maribor.
4. Rogatec—Brežice.
5. Brežice—Novo mesto in Straža—Žužemberk—Kočevje.
6. Rakek—Lož—Gerovo—Delnice.

Nerentabilnost državnih železnic

Mnogo prog v Jugoslaviji je pasivnih, ker so se gradile proge v čisto pasivnih krajih.

Res se more proga napraviti kjer koli, težko pa je najti za progo tudi konsumente. Kjer je 50% in več prebivalstva nepismenih, ne morejo železnice dobiti prave klientele. V takšnih krajih niso razvite trgovina, obrt in industrija. Zato so tudi v Sloveniji proge aktivne, na vzhodu in jugu države pa pasivne. Železniški promet je pač v Sloveniji neprimeren večji, ko v drugih pokrajinah.

Tako je Slovenija glede za odpravo sprejetih neto ton na 1 km proge na 6. mestu (za Anglijo, Belgijo, Nemčijo, Čehoslovaško in Francijo), oblastna direkcija v Zagrebu na 13. mestu (za Holandsko, Švico, Poljsko, Finsko, Madžarsko in Norveško), oblast. direkcija v Sarajevu na 16. mestu (za Španijo in Romunijo), vsa Jugoslavija na 21. mestu (za Italijo, Švedsko, Portugalsko in Estonsko) oblast. direkcija v Beogradu na 23. (še za Bolgarsko) in obl. direkcija v Subotici na 27. mestu (še za Lati-

ško, Litvo in Dansko). Za njo sta le še Grška in Irska.

Podobno je tudi glede odpravljenih potnikov na 1 km proge, ko je teh v Sloveniji 11.000, v zagrebški direkciji 5.570, sarajevski 4.150, beograjski 3.900 in subotički 5.480 potnikov.

Zato znašajo dohodki na 1 km proge v:

ljubljski direkciji	350.000 din
zagrebški direkciji	250.000 din
beograjski direkciji	148.000 din
subotički direkciji	174.000 din
sarajevski direkciji	186.000 din

Se en primer o rentabilnosti železniških prog v Sloveniji in nerentabilnosti onih na jugu.

Proga Ljubljana—Kamnik je imela l. 1936. 11.850.000 din dohodkov in 3.650.000 din izdatkov ali 8.200.000 din prebitka, proga Skopje—Ohrid s priključki pa 5.500.000 din dohodkov in 13 milijonov din izdatkov ali 7.500.000 din izgube. Proga Ljubljana—Kamnik je dala 70% čistega dobička, proga Skopje—Ohrid pa 140% čiste izgube.

Iz vsega tega jasno sledi, da bi se morale graditi nove železnice

† Karol Soss

Iz Berlina je prišla žalostna vest, da je tam v noči od ponedeljka na torek umrl po težki bolezni ugledni ljubljanski trgovec in podjetnik Karol Soss.

Vest o njegovi smrti je globoko pretresla vse njegove številne prijatelje in znanca, ker je bil pokojnik na glasu po svoji družabnosti, po svojem veselem značaju in po dobroti svojega srca. Posebno težko pa občutijo smrt Karla Sossa njegovi stanovskih tovariši, saj je bil pokojnik eden najuglednejših delavcev v stanovskih organizacijah slovenskih trgovcev ter vedno zvest in zanesljiv tovariš v boju za napredek slovenske trgovine in slovenskega gospodarstva.

Pokojnik se je rodil l. 1892. v Ljubljani kot sin uglednega ljubljanskega trgovca. Ze zgodaj se je posvetil trgovini in najprej prakticiral na Dunaju in v Celovcu, nato pa temeljito pripravljen vstopil v očetovo trgovino, kjer se je takoj izkazal s svojo delavnostjo in s svojo trgovsko podjetnostjo.

Takoj po izbruhu svetovne vojne je bil kot rezervni častnik vpoklican v vojsko ter odšel v Galicijo, kjer je bil ranjen in ujet. Ko se je l. 1918. formiral v Tomsku dobrovoljski polk Matije Gubca, je bil Karol Soss med prvimi, ki so se prijavili v polk ter mu je bila tu poverjena težka in odgovorna naloga polkovnega »hojzajstvenika«, kateri pa se je tudi v težkih časih ruske državljanske vojne izkazal v vsakem pogledu kos.

Po vrnitvi iz Rusije je prevzel očetovo trgovino, ki jo je v kratkem času dvignil med vodilne ljubljanske modne trgovine. Posebno se je izkazal pokojnik kot silno spreten aranžer izložb in nemajhna njegova zasluga je tudi, če je aranžerska stroka v Ljubljani po vojni tako lepo napredovala.

Kasneje je ustanovil tudi lastno pletilno tovarno, ki se je v kratkem času lepo razvila.

Ni pa bil Karol Soss le strokovno odlično podkovan trgovec, temveč tudi zvest in delaven član trgovskih stanovskih organizacij. Bil je več let predsednik ljubljanskega združenja trgovcev, nato pa član njegovega nadzorstva, bil je nadalje med ustanovitelji Kreditne zadruge ljubljanskih trgovcev, član predsedništva Zveze trgovskih združenj, tajnik združenja pletilcev ter več let tudi član nadzorstva Trgovske bolnišnice blagajne.

Kot zastopnik trgovcev je bil imenovan tudi v ljubljanski občinski svet, kjer je zlasti v proračunski razpravi krepko in uspešno branil interese trgovstva ter tudi dosegel znatne uspehe. Zaradi bolezni pa je moral to mesto pred leti odložiti, prav tako pa tudi druga mesta.

Z uspehom pa je deloval pokojnik tudi pri drugih nacionalnih društvi, tako zlasti pri Sokolu. Tudi lovska bratovščina bo Karla Sossa zelo pogrešala.

Pred leti se je prehladil in nato težko zbolel. Iskal je zdravja v Afriki in v domačih ljubljenskih planinah, a vse je bilo zaman. Ključna bolezn, ki jo je dobil v ujetništvu, je počasi izpodjedala njegovo zdravje. Pred enim mesecem je odšel v Berlin k slovečemu kirurgu prof. dr. Sauerbruchu. Bil je dvakrat operiran in moral bi biti še v tretje, ko je nastopila pljučnica ter ga rešila nadaljnega trpljenja.

Zapuščica vdovo gospo Meto roj. Grobelnik in tri otročiče. Zalujočim naše najgloblje sožalje.

Pokojnikovo truplo je bilo vpepeljeno v Berlinu.

Zvestemu in dobremu tovarišu Karlu Sossu bodi ohranjen svetel spomin!

Razne cene v nabavljajalnih zadrugah

Zadružna misel ni v vseh zadrugah enaka

»Slovenski Narod« z dne 18. julija je objavil zelo zanimiv in tudi poučen članek o razlikah cen, kakor veljajo pri Nabavljajalni zadrugi drž. nameščencev v Mariboru in Nabavljajalni zadrugi nameščencev drž. železnice v Ljubljani. Iz članka se vidi, da so cene pri ljubljanski zadrugi znatno višje, čeprav ima ta večje ugodnosti kakor pa mariborska zadruga. Zadružna misel najbrže ni v vseh zadrugah enaka, ker drugače si te razlike ne moremo razlagati. Vedno pogosteje se kažejo slabe posledice prevelikih privilegijev, ki morajo nujno zmanjševati požrtvovalnost zadrugi članov. Morda bodo enkrat tudi največji propagatorji zadrugi privilegijev spoznali, da se s privilegiji ne vzgaja požrtvovalnost zadrugi članov. Privilegiji nasprotno le vzbujajo pohlep po večjem dobičku in to bo menda tudi vzrok v članku grajana razlike v cenah.

Članek v »Slov. Narodu« pa se glasi takole:

Laško 17. julija.

Gospod urednik! Prosim vas, da priobčite naslednje vrstice, nanašajoče se na razliko cen v zadrugi državnih železnic v Ljubljani in Mariboru ter zadrugi ostalih državnih uradnikov v Mariboru in podružnici v Celju. Primerjal sem oba cenika obeh zadrug z dne 24. junija t. l. št. 7 (Zadruga državnih uslužbencev v Mariboru) in z dne 21. junija t. l. št. 6 (Zadruga

uslužbencev državnih železnic v Ljubljani).

Primerjava cen:

Cenik zadr. drž. uslužb. v Mariboru	kg din	Cenik zadr. drž. žel. v Ljubljani	kg din
Moka pš. ogg. ban.	3'—		3'10
Moka pšen. 5 banat.	2'65		2'80
pšen. zdrob	3'75		4'—
kor. zdr. činkv. Ia	3'—		3'25
moka ajd. fina	4'—		5'—
sladk. kristal	13'75		14'—
kava sur. »Rio«	54'—		60'—
Frank	18'—		18'50
mak. »Francovic«	6'50		7'—
riž Iia	7'—		7'50
mast Ia	18'—		19'—
čebula nova	4'50		5'—
milo »Schicht«	11'50		12'—
olje bučno	11'—		14'—

Razlika v cenah 160'65 175'15

Pri primerjavi obojih cen ugotavljam, če bi kupil od obeh zadrug samo po 1 kg živil posameznih zaporednih vrst, bi znašala skupna razlika din 14'50. Toliko bi več plačal v Zadrugi drž. žel. v Ljubljani, katere član sem tudi sam.

Gotovo znaša prevoznina banaške moke prav toliko kakor za zadrugo drž. žel. tudi za zadrugo drž. usl. Isto velja seveda tudi za druge življenjske potrebščine.

Vprašam javno: Če je zadrugi drž. usl. mogoče prodajati po nižjih cenah ob istih pogojih, zakaj

to ni mogoče tudi zadrugi državnih žel.?

Poleg tega ima zadruga drž. žel. še posebne ugodnosti, ki jih zadruga drž. uslužbencev nima. Razen tega znaša 1 delež za člana pri zadrugi drž. usl. din 100, dočim znaša pri zadrugi drž. žel. din 800.

Prav tako vozi zadruga drž. usl. svojim članom živila na dom na stroške zadruge same, dočim ima zadruga drž. žel. s prevozom živil svojim članom le malenkostne prevozne stroške, a morajo člani sami po živila na domicilne postaje, ki so pa od bivališč članov dostikrat zelo oddaljene.

Izračunal sem pa, da porabi 5 članska družina povprečno na mesec živil v celoti 67 kg v iznosu din 437'25, računajoč po ceniku zadruge drž. usl. Po računu zadruge drž. žel. pa znaša ta vsota dinarjev 468'25, torej za din 31'— več na mesec, a na leto din 372'— več. Na temelju navedenih števil naj si javnost ustvari komentar sama!

J. E.

Članek sam je dovolj jasen, da ne potrebuje posebnega dostavka. Omenili bi le to, da članek znova potrjuje našo staro trditev, da je mnogo bolj pravilno, če se drž. nameščencem zvišajo plače, kakor pa da se s privilegiji nabavljajalnih zadrug silno neenakomerno pomaže le nekaterim drž. nameščencem, pri tem pa še škoduje legalni trgovini.

Bolgarija in Nemčija

Nemški list o gospodarskih odnošajih obeh držav

Praški hitlerjevski list »Der neue Tag« je objavil zanimiv intervju svojega berlinskega dopisnika z bivšim bolgarskim trgovskim ministrom Petrovom o gospodarskih odnošajih obeh držav. List pripominja, da je bil min. Petrov tisti, ki je pred šestimi leti sklenil z Nemčijo prvo dalekosežnejšo trgovinsko pogodbo. Iz intervjuja objavljamo naslednje zanimive podatke.

Bolgarska se je že pred leti prilagodila potrebam nemškega trga. »Zlato Bolgarske«, kakor imenuje min. Petrov bolgarski tobak, se izvažata skoraj izključno le v Nemčijo, ki ga deloma uporablja za svoje tobačne tovarne, deloma pa ga prodaja na svetovnem trgu. Po izjavi min. Petrova je to edina pot, da pride Bolgarska do kave in bombaža ter do surovin, ki bi jih sicer morala plačati z devizami. Za bolgarsko rožno olje, drugi najpomembnejši bolgarski izvozni predmet, pa ne kaže tega zanimanja ko zapadne države, ker pridobiva rožno olje sama na sintetičen način. Tem večji odjem pa ima bolgarski trdi les v Nemčiji, zlasti bukovina.

Naravni zakladi Bolgarske so bili skupno raziskani po Nemcih in Bolgarih. Gre predvsem za ležišča mangana, svinca, cinka in kroma. Na predlog Petrova je pred kratkim dovolilo sobranje velike kredite za proučevanje teh ležišč. Zelo velike so železne zaloge Bolgarske, zlasti hematita je mnogo. — Zaradi premajhnega domačega konsuma pa ni mogoče vso železno rudo predelati v domačih plavžih, temveč se bo začasno železna ruda v bodoče izvažala po Donavi v Linz, kjer bo predelana v Hermann-Göringovih zavodih. Zapadne države izkoriščajo bolgarska rudna bogastva le v nezadostni meri. Tako imajo Francozi v Panadživčih bakreno koncesijo, skupno

z Angleži pa v Tranu manjšo koncesijo za zlato.

Za izvoz bolgarskih proizvodov pristanišči Varna in Burgor ne zadostujeta in zato min. Petrov opozarja na nujno potrebo, da dobi Bolgarska svoboden izhod tudi na Egejskem morju. Ker morská pristanišča ne zadostujejo, ima za Bolgarsko vodna pot po Donavi tem večjo važnost, zlasti odkar gre večina bolgarskega izvoza v Nemčijo. Bolgarsko sobranje je zato dovolilo kredit 150 milijonov levov za naročitev ladij v nemških ladjedelnicah. Promet po Donavi naj razbremeni bolgarske železnice, ki bi morale naročiti za eno milijardo novega železniškega materiala, da bi moge obvladati ves izvoz. Prvotno so bila naročila železniškega materiala oddana v Franciji, ker se je mislilo, da so nemške tvornice že za par let naprej preobložene z naročili, po za-

slugi min. Petrova pa se bo sedaj proučilo vprašanje, če le ni mogoče ta naročila oddati nemškim tovarnam.

Glavno vprašanje Bolgarske je rastoči prirastek prebivalstva. — Vsakih deset let se pomnoži prebivalstvo Bolgarske za en milijon ljudi. Zato je tem bolj razumljivo, če zahteva Bolgarska povrnitev pšeničnih polj v južni Dobrudži.

K temu poročilu pa dostavlja nemški praški list še nekatere svoje pripombe. Tako pravi, da bodo bolgarske revizijske želje dosegle le majhen uspeh, če bo prebil predsednik bolgarskega sobranja Mušanov svoje počitnice v Parizu in Londonu in če gre podpredsednik parlamenta z veliko delegacijo poslancev v Moskvo. — List pa se tolaži s tem, da po izjavi min. Petrova ne odobravajo vsi poslanci potovanj v London in Moskvo.

Politične vesti

O nevtralnosti balkanskih držav je napisal nemški tednik »Südst. Echo« daljši članek, v katerem pravi tudi tole: Nemčija nima na jugovzhodu Evrope nobenih teritorialnih zahtev, pač pa zahteva, da so vse te države, s katerimi je v živahnih gospodarskih stikih, resnično nevtralne. Še vedno je Turčija, ki se je čisto priključila Angliji, članica Balkanske zveze in zato je mogoče, da razširi Anglija svojo politiko do madžarskih ravnin. Balkanska zveza se mora razdreti, kakor se je to zgodilo z Malo antanto. Balkanske države morajo imeti nevtralnost ne le na jeziku, temveč tudi v srcu in dejanjih. To ne velja le za Romunijo in Turčijo. Odkar je bila podpisana angleško-turška pogodba, je balkanska nevtralnost še vprašanje. Tu ni nobene srednje poti. Balkanske države se morajo odločiti, da se bore ali pa da ostanejo v resnici popolnoma nevtralne.

Predsednik bolgarskega sobranja Mušanov je imel v Londonu več razgovorov s člani angleške vlade in z angleškimi parlamentarci. Sestal se je tudi z angleškimi gospodarskimi ljudmi ter z njimi razpravljal o zboljšanju trgovinskih odnošajev Bolgarske in Anglije.

Bolgarski ministrski predsednik Kjuševanov obišče prihodnji mesec London in Pariz.

»Slovak« piše, da nima panšlavizem v slovaški državi nobene upravičenosti. Slovaki so se sicer nekoč v resnici ogrevali za vseslovanstvo, sedaj pa, ko so dosegli najvišje, kar more narod doseči politično, t. j. svojo državo, ni treba, da bi Slovaki skrbeli za zadeve drugih narodov.

Vodja Nemcev na Slovaškem inž. Karmasin je zahteval od slovaške vlade, da izpremeni zakonske načrte o upravnih reformi, o uporabi tujih jezikov ter načrt o slovaški ustavi, ker so Nemci s temi načrti nezadovoljni.

Turški list »Jain Sabah« je objavil članek, v katerem zahteva, da vrne Italija Turčiji in Grčiji Dodekaneške otoke, ker nikakor ne gre, da bi Italija kontrolirala s

posestjo tega otočja ozemlje, ki spada pod neposredno oblast Turčije.

Angleško javno mnenje postaja vedno bolj samozavestno in neče nič slišati o kakršnem koli popušcanju Nemčiji. V zvezi s tem se med konservativnimi krogi tudi širi propaganda za vstop Churchill v vlado, ker bi ta vstop pomenil jamstvo, da bi bil novi München nemogoč. Min. predsednik Chamberlain pa se še nadalje brani izvršiti rekonstrukcijo svojega kabineta.

Generalni inšpektor angleških čezmorskih sil general Ironside je prišel v Varšavo, da se dogovori o vojaškem sodelovanju Poljske in Anglije v primeru vojne. Zlasti pa bo tudi proučil vprašanje enotnega poveljstva poljskih in angleških letalskih sil v primeru vojne.

Tudi vrhovni poveljnik francoskih čet general Gamelin obišče Varšavo. Ogladal si bo poljske utrdbe na zapadni meji ter se posvetoval s poljskimi vojaškimi strokovnjaki glede preskrbe poljske vojske z orožjem in vojnim materialom ter o zvišanju poljske vojne produkcije.

Francoska vojaška misija je prišla v Turčijo, da se dogovori o sodelovanju turške in francoske vojske v primeru vojne. Posebno pozornost bo posvetila misija tudi utrditvi Dardanel.

Francoska in angleška policija bosta odslej skupno delovale proti nemški propagandi in špionazi. Kakor poroča »Daily Herald« je nenadoma odpotovalo iz Londona 7 znanih nemških in madžarskih aristokratov, ki so imeli zelo dobre zveze z angleškimi aristokrati. Odpotovali da so zaradi informacij, ki jih je prejela londonska policija od pariške.

Anglija bo začela v avgustu dobavljati vojna letala Poljski, Turčiji, Franciji, Romuniji, Grčiji in Egiptu.

Zastopniki Anglije, Francije in Sovjetske Rusije so se znova sestali v Moskvi. Razgovor francoskih in angleških zastopnikov z Molotovom je trajal poltretjo uro. Nekateri listi napovedujejo, da bo padla odločitev v nekaj dnevih.

Pogajanja v Moskvi še niso privedla do pozitivnega rezultata. Vest pa, kakor da ta pogajanja sploh ne bodo imela uspeha, so brez podlage. Nasprotno se že poroča o francoski in angleški vojaški misli, ki bosta obiskali Moskvo, da se sklene vojaška zveza med vsemi tremi državami v vseh podrobnostih. Italijanski listi poročajo, da bo odpoval v Moskvo tudi bivši predsednik Češkoslovaške dr. Beneš.

Ruski veleposlanik v Washingtonu je prišel v Moskvo ter prinesel s seboj, kakor zatrjujejo nekateri angleški listi, poslanico predsednika Roosevelta Stalinu o moskovskih pogajanjih.

Roosevelt in dr. tajnik Hull sta imela sestanek z demokratičnimi poslanci zaradi revizije zakona o nevtralnosti. Zaradi istega vprašanja se bo Roosevelt sestal ta teden tudi z republikanskimi voditelji. Če bi ti še nadalje vztrajali na odklonitvi revizije tega zakona, bo predsednik Roosevelt apeliral na ameriški narod.

Angleško-japonska pogajanja, ki bi se morala začeti v ponedeljek, so bila odložena na sredo. Japonci zahtevajo, da ne bi bili Angleži v japonsko-kitajskem konfliktu le nevtralni, temveč da bi morali celo podpirati Japonce, zlasti pri njih boju proti kitajski valuti. Ker je izključeno, da bi Angleži take zahteve sprejeli, je le malo upanja, da bi imela pogajanja uspeh. Zlasti še, ker Japonci še nadalje širijo protiangloško propagando.

Egiptska vlada je sklenila, da prizna Sovjetsko Rusijo in da obnovi pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Egiptom in Rusijo.

Sovjetsko-mongolska letala so napadla važno železniško križišče Fularko, ki je okoli 300 km severno od Harbina. Vrgla so na železniške naprave več bomb. Očevidno so hotela letala pretrgati železniško zvezo Mandžurije z Mongolijo, kar se jim je tudi deloma posrečilo. Japonski listi poročajo nadalje še o drugem napadu sovjetskih letal na mandžursko ozemlje, in sicer v pokrajini Nomonhan. Ti napadi na kraje, ki leže globoko v notranjosti Mandžurije, so silno razburili japonsko javnost. Japonska vlada je zaradi teh napadov vložila ostre proteste pri vladi v Moskvi in pri mongolski vladi v Urgi. Če bodo pa ti protesti tudi kaj pomagali, je drugo vprašanje.

Sovjetska vlada je vrnila japonsko protestno noto zaradi obsodbe japonske rudniške družbe na Sahalinu, ne da bi jo proučila. Pomočnik zun. ministra Lozovski je izjavil japonskemu poslaniku pri vrnitvi note, da je stilizacija note preteča in celo ultimativna in da zato sovjetska vlada takšne note ne more sprejeti.

Denarstvo

Kaj je z likvidacijo »Feniksa«

Tako vprašuje nekdo v »Slovenskem narodcu« ter graja delovanje likvidacijskega odbora. Dopisnik pravi, da prejema likvidacijski odbor od zavarovalnic na leto skoraj dva milijona dinarjev, da pa ta denar sproti kopni za razne honorarje, potnine ter režijo. S tem se zelo oškodujejo zavarovanci, ki nimajo nobene krivde. Zato bi bilo nujno potrebno, da se že enkrat likvidacija »Feniksa« izvede.

Mislimo, da je zahteva zavarovancev, da se njih interesi varujejo, nad vse upravičena. Sedaj, ko so izgubili moč oni, ki so mogli tudi prepovedati vsako javno razpravljanje o »Feniksu«, bi se pač lahko že enkrat uredila zadeva »Feniksa« tudi z upoštevanjem interesov zavarovancev. Menda je bil zato tudi imenovan likvidacijski odbor, ne more pa ta biti samemu sebi namen.

Polletna bilanca Narodne banke

Narodna banka je objavila svojo polletno bilanco. Če primerjamo njeno stanje z dne 30. junija 1938 in z dne 30. junija 1939, potem vidimo te spremembe (vse številke v milijonih din):

	1939	1938
zlata podloga	1.919'8	1.833'7
devize izv. podloge	506'8	446'2
kovanci	258'7	427'0
menična posojila	1.733'1	1.302'2
lombard. posojila	91'4	231'4
vredn. papirji	286'7	225'8
vred. rez. fonda	241'3	219'4
nepremičnine	181'1	124'2
razna aktiva	2.135'2	2.138'9
zaloge in kavcije	4.304'4	3.535'6
vse akt. post.	13.941'3	12.815'0

Iz pasivne strani pa navajamo naslednje postavke:

kapital	180'0	180'0
obtok bankovcev	7.178'9	6.036'4
Obveze na pokaz:		
terjatve države	42'5	120'7
žiro-računi	997'3	1.236'7
razni računi	684'6	1.060'9
obveze z rokom	30'0	50'0
razna pasiva	243'8	338'7

Obtok in obveze na pokaz so se v primeri z lani zvišali skupno od 8.454'7 na 8.901'4. Skupno kritje pa se je zaradi zvišanja podloge le malo zmanjšalo, namreč od 27.86 na 27.71%.

Pomanjkanje valut se opaža na našem trgu. Zlasti primanjkuje valut za potovanja v tujino, čeprav dobe potniki tuja plačilna sredstva le v protivrednosti 2000 dinarjev.

Novi slovaški bankovci se bodo tiskali v Pragi, dočim se bodo slovaški kovanci kovali v slovaški kovnici v Kremnici.

Trst

je izgubil avstrijski les

Zaradi priključitve Avstrije k Nemčiji je zelo padel izvoz avstrijskega lesa skozi Trst ter se je zaradi tega zelo zmanjšal pomen Trsta kot lesnega izvoznega pristanišča. Kako zelo je bil zaradi izgube avstrijskega lesa prizadet Trst, kažejo naslednje številke:

V Trst je prišlo lesa	
leta 1932	533.480 stotov
leta 1933	667.106 stotov
leta 1934	786.451 stotov
leta 1935	1.007.023 stotov
leta 1936	1.165.003 stotov
leta 1937	2.238.975 stotov
leta 1938	992.385 stotov

Leta 1937 je znašal delež avstrijskega lesa v Trstu 1.221.776 stotov ali 57 odstotkov vsega lesnega izvoza. Sedaj bo skušal Trst nadomestiti izgubo avstrijskega lesa s pritegnitvijo jugoslovanskega lesa. Zato se tudi namerava ustanoviti velika družba za lesno trgovino, ki bi imela monopol za ves uvoz jugoslovanskega lesa.

Premiranje izvoza svežega sadja v Nemčijo

Navodila Prizada

Da se poveča izvoz svežega sadja v Nemčijo, bo dajal Prizad izvozne premije. Pravico do teh premij pa ima samo izvoznik, ki se bo natančno ravnal po navodilih, ki jih je izdal Prizad za izvoz svežega sadja v Nemčijo za določene kontingente. Ti predpisi se glase:

1. Noben izvoznik ne sme v Nemčijo niti ponuditi niti prodati blaga po nižji ceni, kakor pa jo določi Prizad.

2. Blago, ki je bilo prodano za cene, ki veljajo za določeni rok, mora v tem roku tudi priti v nemško carinsko območje.

3. Izvoznik ne sme dovoliti kupcu nikakega niti prikritega niti javnega popusta v ceni. Vsaka bonifikacija, ki ni bila prisojena po razsodbi ali rednem sodišču, kakor tudi vsako manjše plačilo vrednosti, kakor pa jo izkazuje faktura, se smatra za prikrit popust v ceni.

Izvoznik je dolžan, da takoj obvesti Prizad o vsaki reklamaciji kupca ter o poteku eventualnega spora.

4. Izvoznik mora Prizadu takoj sporočiti imena vseh svojih zastopnikov v Nemčiji ter navesti posredniško provizijo za prodajo svežega sadja. Samo tako prijavljeno običajno provizijo more dati izvoznik zastopniku na razpolago z odbitkom od fakture. Eventualne druge stroške more izvoznik zastopniku nakazati na isti način samo po predhodni privolitvi Prizada.

5. Fakturiranje manjših količin od onih, ki so bile naložene na jugoslovanski nakladalni postaji, se smatra kot neopravičilen popust na ceni. Smatra se, da je to prestop, če teža, ugotovljena pri carinjenju blaga v Nemčiji, izkaže več, kakor je navedeno v tovarnem listu. V tem primeru tudi uradna mera nakladalne postaje ne oprošča izvoznika njegove odgovornosti.

6. Izvoznik mora Prizadu v roku 24 ur prijaviti vsako svojo prodajo svežega sadja v Nemčijo ter pri tem navesti datum nakupa, kupca, cene in kraj izvršitve kupčije. Prijavi o prodaji morajo biti dodane številke prijave o prodaji, številke o uporabljenih kontingentnih listinah ter predloga za carinsko potrdilo.

7. Izvoznik mora dostaviti Prizadu za vsako pošiljko svežega sadja v Nemčijo potrdilo o uvozu blaga v nemško carinsko območje na predpisanem formularju, ki ga dobi od Prizada in katerega mora priložiti originalnemu tovarnemu listu.

Neizkoriščene tiskovine mora izvoznik vrniti Prizadu najkasneje v 8 dneh po prejemu, da more dati Prizad te tiskovine drugim izvoznikom na razpolago.

Prizad je upravičen zahtevati od izvoznika, da izvrši inkaso njegovih faktur za v Nemčijo izvoženo sveže sadje, da more Prizad na ta način kontrolirati, če je bilo sadje res prodano po določeni ceni. Prizad pa more tudi na podlagi klfirinskih nakazil oz. potrdil o nakazilu vrednosti blaga kontrolirati ceno. Vsak izvoznik mora na zahtevo Prizada pokazati vso originalno

korespondenco, ki se nanaša na izvoz svežega sadja v Nemčijo.

Izvoznik, ki se pregreši proti eni teh določb, izgubi ne le pravico do premije, temveč sploh pravico sodelovati pri izvozu kontingentiranega sadja v Nemčijo. Prizad more takoj začasno izključiti izvoznika, ki bi se pregrešil proti eni teh določb glede izključitve od kontingentiranega izvoza svežega sadja v Nemčijo. Definitivno pa odloča o tem razsodišče, ki ga tvorijo predsednik in dva sodnika. Predsednika

določi sadna sekcija Združenja izvoznikov v Beogradu, vsaka stranka pa po enega sodnika. Razsodišče posluje v Beogradu in se mora sestati najkasneje 14 dni po dnevu, ko je določil Prizad svojega sodnika. Razsodišče odloča o tem, če so bili predpisi Prizada kršeni ali ne. Razsodbi razsodišča se mora podvreči tudi Prizad. Odločbo o sankcijah pa izda odbor Prizada in proti tej odločbi se izvoznik ne more pritožiti.

Kakor se vidi, so predpisi ne- verjetno strogi in že prestrogi.

Razsodbi državnega sveta

I

Trošarina ob pre-selitvi trgovine

Neki trgovec je selil svojo trgovino z zalogo blaga vred iz enega kraja v drugega. Ker je pa na to blago že plačal mestno trošarino pri uvozu, je zahteval, da se mu pri izvozu blaga zaradi preselitve trošarina vrne, zato naj mestno poglavarstvo določi organa, ki bo zalogo pregledal in ugotovil, v koliko je bila nanjo trošarina res plačana. Odrejeni organi so res vso zalogo pregledali in primerjali s predloženimi potrdili (priznancami) o plačani mestni trošarini. Tako so ugotovili, da je bila trošarina plačana v zračnanem znesku. Potrdili so tudi, da je bila zaloga v njihovi prisotnosti zaobljena in odposlana do neke železniške postaje izven mestnega trošarinskega okoliša.

Mestno poglavarstvo pa je odbilo trgovčevu prošnjo za povračilo trošarine, nakar se je trgovec pritožil na nadzorno oblastvo, ki je mestno odločbo razveljavilo. Ko se je nato pritožilo mestno poglavarstvo, je upravno sodišče razveljavilo odločbo nadzornega oblastva, češ da za povračilo niso bili izpolnjeni vsi pogoji po mestnem trošarinskem pravilniku, oziroma da trgovec ni predložil trošarinskih priznanc, iz katerih bi se na nedvomljiv način dalo ugotoviti, da je trošarina plačana za prav isto blago, za katero se zahteva povračilo.

Tožba na državni svet je imela sledeči uspeh. Državni svet je najprej ugotovil, da se mora po mestnem trošarinskem pravilniku trošarina vsekakor vrniti lastniku blaga takrat, če se vrača tudi državna trošarina. Po čl. 27. in 29. zakona o državni trošarini se prodajalcem trošarinskih predmetov, za katere je trošarina bila plačana, trošarina vrne vselej, če se ti predmeti izvozi in če se povračilo zahteva v roku 6 mesecev od dne izvoza blaga. To pa pomeni, da se tudi mestna trošarina mora vračati ob istih pogojih, če se to-

rej blago izvozi iz mestnega okoliša. Ker so v danem primeru mestni trošarinski organi že ugotovili, da je bila na izvoženo blago trošarina plačana pri uvozu in da je bilo povračilo zahtevano v predpisanem roku, tedaj pomeni to, da so izpolnjeni pogoji za povračilo ter ni bilo razloga za odklonitev trgovčevu prošnje.

Državni svet je zaradi tega spre- menil razsodbo državnega sveta, zavrgel pa tožbo mestnega poglavarstva, vloženo zoper odločbo nadzornega oblastva. (Št. 19.389/38.)

II

Izvoz vina

Pri uvozu vina v mestni trošarinski okoliš je neki trgovec plačal mestno trošarino na uvoženo vino, toda ker je del tega vina pozneje izvozil, je zahteval, da se mu vrne odpadajoča trošarina. Mestno poglavarstvo je njegovo zahtevo odbilo zato, ker ni dokazal, da je izvozil prav isto vino, na katero je bil plačal trošarino, češ da je zato verjetno, da se je ono vino s plačano trošarino stočilo v mestu, izvoženo vino pa da sploh ni bilo zatrosarinjeno, temveč proizvedeno v mestu.

Na trgovčevu pritožbo je nadzorno oblastvo razveljavilo odločbo mestnega poglavarstva, nakar je to vložilo tožbo na upravno sodišče. To pa je ugotovivši vse te okoliščine našlo, da za povračilo trošarine ni važno, ali je izvoženo vino popolnoma isto kot ono, za katero je bila trošarina plačana. Ker je to v danem primeru vse ugotovljeno, s tem da je trgovec predložil priznanico in tovarne liste o izvoženem vinu, so izpolnjeni pogoji čl. 27. in 29. zakona o državni trošarini ter hkrati pogoji mestnega troš. pravilnika glede povračila, ki se torej ni smelo odkloniti.

Upravno sodišče je zato zavrglo tožbo mestnega poglavarstva, nakar se je mesto pritožilo na državni svet, ki je pa proti tožbi odobril razsodbo upravnega sodišča. (Št. 4884/39.)

Pojačeno pridelovanje olinatih rastlin v Nemčiji

To vprašanje ni važno samo za kmetovalca, nego prav tako za industrijca in trgovca. Da se pridelovanje olinatih rastlin, posebno ozimnih že letos v veliki meri razširi, je določena tudi visoka cena za te rastline, in sicer znaša cena pri producentu za oljno repico po 40 mark (600 din) za meterski stot. Razen v pridobinskem oziru je pridelovanje olinatih rastlin velikega pomena tudi za razdelitev dela. Olinata repica se namreč seje zgodaj v avgustu, žanje pa se začetkom maja, v jeseni setev zahteva torej nekaj dela ko je žetev končana, a spomladi je žetev, ko ni dela, to je pred košnjo. Vrhu

tega kultura olinatih rastlin prav ugodno vpliva na razpleveljenje polja, na zrahljanje tal zaradi globokega obdelovanja in prodiranja korenin v globino. Nadalje sta potem tudi vodni režim in življenje koristnih mikroorganizmov pospešena v ugodnem smislu. Da se ta akcija tudi uradno pospešuje, je razvidno iz sedanjega zvišanja prevzemne cene od 32 na 40 mark. Za posetev v vrstah se potrebuje 6 do 10 kilogramov semena na en hektar.

Tudi pri nas bi se olinata repica morala gojiti v večji meri. Olje se še uvaža, te repice pa se sadi tako malo, skoraj toliko kot

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravnih

ROGASKI SLATINI

nič. Zakaj vendar ne bi zmanjšali naši žitnoizvozni kraji površino žita, ki v izvozu stalno zahteva nemumestne žrtve države. Raje naj se seje več oljnatih rastlin.

Iz ravnokar objavljenih primerjalnic o pridelovanju na Češkem posnemamo, da oljna repica da s hektara blizu 14—23 meterskih stotov zrna oziroma 6,5—11 meterskih stotov olja (vsebina tolšče 45,2—48,5%).

V kolikor bi se seme oljne repice pri nas ne izkoristilo industrijsko, pa bi ga vendar lažje in bolje v izvozu prodali kakor pa pšenico. Pšenica je svetovno že dolga leta v krizi, za seme oljne repice pa se vidi, da se kaže vedno boljša konjunktura.

Prah pred tovarnim kolodvorom

v Ljubljani postaja vedno bolj neznošen. Ponovno prosimo železniško upravo, da vendar nekaj stori, da se ta nadloga odpravi. Kakor smo informirani, to tudi ne bi bilo težko. Poškropitev vsega kolodvora trikrat na dan bi veljala le 180 din. To je pač tako neznamen znesek, ki je vsekakor zmogljiv. Zato tudi upamo, da naš apel ne bo zaman.

Transakcija v mariborski industriji

Znani mariborski industrijec Josip Rosenberg, ki ima svoj valjčni mlin v Jezdarski oziroma Žitni ulici, je sedaj prodal svoje podjetje z opremo vred industrijcu Janezu Vindišu v Ptuj za 1.287.000 dinarjev. Podjetje zadnje čase ni predobro uspevalo, ker se je z novimi mejami pač za to stroko v naših krajih konjunktura po vojni temeljito spremenila. Vojvodinska moka preplavlja vso državo in ugonablja tudi stara in trdna mlin-ska podjetja.

»Službeni list«

dravske banovine z dne 15. julija objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o ukrepah za sanacijo in povzdigo združnih zvez — Pravilnik za uporabo te uredbe — Navodila o prevzemu, popisu in ceni imovine zdravstvenega sklada oziroma naprav — Spremembe v staležu uslužbencev — Razne razglase in objave.

Dobave - licitacije

Ministrstvo za vojsko in mornarico v Beogradu (Zavod za izradu vojne odeče) sprejema do 10. avgusta ponudbe za nabavo kompletne naprave za čiščenje vojne obleke ter 12 parnih stiskalnic za likanje obleke.

Pri štabu drinske div. oblasti v Valjevu bo 7. avgusta licitacija za dobavo ovsu.

Pri osrednjem ravnateljstvu drž. rudarskih podjetij v Sarajevu bo 8. avgusta ofertna licitacija za dobavo hrastovega jamskega lesa.

Pri upravi drž. monopolov v Beogradu bo dne 8. avgusta ofertna licitacija za dobavo celofan-papirja; dne 16. avgusta pa ofertna licitacija za dobavo pergament-papirja.

Pri direkciji pomorskega prometa v Splitu bo dne 11. avgusta ofertna licitacija za dobavo bary.

Pri štabu mornarice v Zemunu bo dne 14. avgusta ofertna licitacija za dobavo vijakov iz medi in jekla.

Pri garnizijski upravi v Ljubljani bo dne 14. avgusta licitacija za prodajo gnojla.

že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje tvrdke:

Inž. Dukić, družba z o. z. za gradnjo železnice in cest, Ljubljana, Pot v Rožno dolino. Osnovna glavnicna v višini 200.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodja: inž. Adolf Leon Dukić, gradbeni podjetnik v Ljubljani.

Tone Knaflič in drug, družba z o. z. v Ljubljani. Obratni predmet: nakupovanje in prodaja usnja in usnjenih izdelkov, surovih kož vseh vrst, loja in strojil ter čevljarstvih potrebščin. Osnovna glavnicna v višini 200.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodja: Anton Knaflič, tovarnar in posestnik v Kamniku.

»Železnina Koutny« Černe Jože & Ko., Ljubljana. Obratni predmet: trgovina z železino, tehničnim materialom, porcelanom in steklenino. Javna trgovska družba. Družbenika: Koutny Odon in Jože Černe, oba trgovca v Ljubljani. Družbo zastopata oba družbenika skupno.

Filipančič Sebastijan, Studenci, Dr. Krekova ulica. Obratni predmet: trgovina z lesom na debele. Imetnik: Filipančič Sebastijan, trgovec, Studenci.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

A. Westen, d. d. v Celju. Zaradi smrti se izbriše član upravnega sveta Franc Woschnagg, vpiše pa novo izvoljeni član dipl. inž. Westen Maks Adolf, tovarnar v Celju. Prokura se je podelila Friču Pichlu, tovarniškemu uradniku v Celju.

»Standard«, družba z o. z., industrija usnja, Kranj (prej Pollak), centrala Ljubljana. Izbriše se poslovodja Franc Peterca, vpiše pa se poslovodja Jožef Podlipnik, župnik v Selih pri Šumperku.

Stanko Florjančič, Ljubljana. Obratni predmet odslej: Trgovska agentura s kemično tehničnimi predmeti, barvami in laki.

Kranjska industrijska družba, Ljubljana. Vpiše se prokura, podeljena tehničnemu ravnatelju dr. inž. Klinarju Hermanu na Jesenicah v svojstvu direktorja po § 22. druž. pravil.

Železni majdan in topilnica Topusko, d. d., Ljubljana. Vpiše se član upravnega sveta dr. inž. Herman Klinar, tehnični ravnatelj KID na Jesenicah.

Elektrarna Škofja Loka in okolica, d. d. Izbriše se član upravnega sveta Stanko Heinrichar, vpišeta pa se člana upravnega sveta Vinčo Heinrichar, industrialec v Škofji Loki in prokurist Stanko Heinrichar, industrialec v Škofji Loki.

Parna pilana i produkcija ljuštve robe V. Stilinović, Vransko. Vpiše se prokura, podeljena Stilinoviću Zvonimiru v Zagrebu.

Izbrisala se je naslednja tvrdka:

Thomas Simentschisch, trgovina s klavno živino in izvoz klavne in plemenske živine, telet in svinj, Plitvica, p. Apače — zaradi odpovedi obrata.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogajanja s Poljsko so odložena na jesen, ker da je jugoslovanska trg. delegacija zaposlena z drugimi trgovinskimi pogajanjmi. Ali se ne bi mogla imenovati še ena delegacija?

Bolgarska vlada je sedaj prvič izvozila večje količine železne rude na Nizozemsko.

Bolgarska vlada je zvišala ceno pšenice na domačem trgu kljub padcu cene pšenice na svetovnem trgu na 340 levov za metrski stot.

Romunija je odpravila vse omejitve za uvoz bombažnega prediva.

Madžarska vlada je prepovedala gojitev tobaka na vsem ozemlju Podkarpatske Rusije. S tem je velik del ukrajinskega prebivalstva zelo težko prizadet.

Izkoriščanje rudnih bogastev na štajerskem se je letos silno povečalo. V Erzbergu je narasla pro-

izvodnja železne rude za 1 milijon ton in bo letos dosegla 3 milijone ton. Tudi proizvodnja magnezita in grafitu se je silno povečala. Proučujejo pa se tudi ležišča mangana, kromove rude, barija in kaolina.

V belgijskih gospodarskih krogih se govori, da bo Belgija v kratkem znatno zvišala uvozno carino na pšenico.

Slovaška vlada je objavila uredbo o ustanovitvi slovaške donavske plovne družbe. Osnovni kapital nove družbe tvori premoženje bivše češkoslovaške donavske plovne družbe.

Nemške tovarne so dosegle v Ro-

muniji znatne uspehe. Tako je MIAG dobila dobavo 29 naprav za sušenje žita v vrednosti 1 milijona RM. Že pred tem pa je dobila ista družba naročil za 5 milijonov RM.

Italijanska zunanja trgovina z Združenimi ameriški državami je v letošnjih prvih petih mesecih v primeri z lanskimi občutno padla. Uvoz iz USA se je v tem času zmanjšal od 316 na 293 mil. lir, izvoz v USA pa od 612 na 412 mil. lir. V istem času se je n. pr. povečal celo italijanski izvoz v Sovjetsko Rusijo od 35 mil. lir na 45 mil. lir. Italijani izvažajo v Rusijo predvsem avtomobile, ladje in stroje.

stavnega prostora že oddana in je zato nujno potrebno, da se še ostali razstavljalci čimprej javijo. Vse informacije, podatke in obvestila poda na zahtevo takoj Razstavni odbor Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, pritličje, levo, telefon št. 30-88.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je napravil krajši izlet s torpedovko »Durmitor« ter se med vožnjo seznanil z ustrojem moderne torpedovke. Streljal je tudi s protiletalskim topom na tarčo. Dan prej je napravil izlet na minonoscu ter prevzel poveljstvo na ladji.

Knez-namestnik Pavle in kneginja Olga sta včeraj dospela v London. Na postaji so ju pozdravili vojvoda in vojvodina Kentska, odposlanec angleškega kralja in jugoslovanski poslanik dr. Subotić.

Angleška kraljeva dvojica je priredila v palači Buckingham večerjo na čast kneza namestnika Pavla in kneginje Olge.

Angleški kralj Jurij VI. je odlikoval ministra dvora Milana Antića z visokim redom kraljice Viktorije.

Dosedanji angleški poslanik v Beogradu Campbell bo imenovan za angleškega veleposlanika v Parizu.

Pravosodno ministrstvo bo po zgledu drugih ministrstev začelo izdajati uradni list.

Štiri uredbe z zakonsko močjo o sodnikih ter postavljanju sodnikov so bile objavljene v »Službenih novinah«.

Trgovinski minister je v sporazumu s kmetijskim ministrom izdal odlok s katerim se določa intervencijska cena za suhe češplje na 290 din za običajno garnituro in na 310 din za veliko garnituro pariteta Brčko. Po tej ceni bo kupoval Prizad vsako ponujeno količino.

V drinski banovini je bilo plačano l. 1938. 592.219 din turističnih taks, in sicer 1631 banovinskih, 311.937 občinskih in 278.614 din zdraviliških. Od skupne vsote odpada 231.062 din na mesto Sarajevo.

Nemška akademska mladina v Jugoslaviji je začela širiti kult princa Evgena Savojskega. Vsako leto bodo nemški akademiki na svečan način položili venec na spomenik princa v Vezircu.

Narodne vezenine. Malokatera država se more ponašati s tako množico najokusnejših narodnih vezenin, kakor kraljevina Jugoslavija. Vse od Južne Srbije do Slo-

venije izdelujejo naše žene in dekle ta ročna dela, ki so resnične umetnine in občudovane po vsem kulturnem svetu, zlasti še zaradi uporabljanja prekrasne narodne ornamentike. Kdor se hoče poglobno seznaniti s to panogo naše narodne domače obrti, naj obišče zadevno razstavo na letošnjem VIII. mariborskem tednu, ki bo od 5. do 13. avgusta v Mariboru.

Priv. agr. banka je dovolila kredit 50 milijonov din za dodatne nakupe zemlje prostovoljcem v Vojvodini. Zveza agrarnih zadrug je od tega kredita dala prostovoljcem in agrarnim interesentom dosedaj 13 milijonov dinarjev ter je moglo 320 rodbin prostovoljcev dokupiti 1700 jutrov zemlje, da imajo sedaj zadosti zemlje za prehrano svoje rodbine.

Nova univerza v Trstu ima zaenkrat le pravno fakulteto. V kratkem pa začno zidati poslopje za medicinsko fakulteto, ki bo v bližini sedanje splošne bolnišnice.

Teden istrskega vina so priredili v Pulju, da bi se povečala prodaja vina.

Grof Ciano je prišel v Seviljo, kjer je bil navdušeno sprejet.

Dosedanji starosta Češkoslovske sokolske obrti dr. Bukovsky je odstopil, ker da so potrebni na tem mestu mlajši ljudje. Za starosta je bil izvoljen Josip Truhlar, za namestnika staroste pa dr. Keller.

»Lidove Noviny« so objavile poziv na vse Čehe, da se pozdravljajo le s pozdravom: nazdar!

Iz Berlina se uradno demantirajo vesti o nekakšnih uporih nemških čet na Češkem. Vse te vesti so izmišljene. Berlinski krogi ita-dalje poudarjajo, da je razmerje med nemško vojsko in češkim prebivalstvom zelo dobro.

Pri slovaških manevrih je pri gradnji pontonskega mostu nastala zaradi krika nekega vojaka, da vdira voda v čolne, panika ter so nato vojaki poskakali v vodo. 11 vojakov je utonilo.

V Svici je bilo sklenjeno, da dobi vsak vojaški oboveznik po 100—200 ostrih puškinih nabojev, ki jih hrani doma. Demokratska Svica more torej brez skrbi dati svojim državljanom orožje, da ga hranijo doma in ni se ji treba bati nobenih nemirov. Nedemokratske države si kaj podobnega pač ne morejo dovoliti.

Na maršala Göringa je preteklo sredo streljal neki član ilegalne organizacije »Fronta svobode«, ko je stopil Göring iz avtomobila in šel v ministrstvo za letalstvo. Atentator pa ni Göringa zašel. Straža je nato atentatorja na mestu pobila.

Vodja angleških fašistov Mosley, ki zagovarja, da se prepuste Nemčiji svobodne roke v vzhodni Evropi, je mogel govoriti v Londonu le ob močni zaščiti policije.

V angleškem letalskem ministrstvu pripravljajo velike letalske vaje, pri katerih bi sodelovalo okoli 200 eskader angleških bombnikov in lovskih letal. Sodelovali pa bodo tudi protiletalski topovi.

101 vojno ladjo grade sedaj v Združenih državah Sev. Amerike, kar pomeni rekordno število v mirni dobi. Vse te ladje bodo veljale nad eno milijardo dolarjev.

Kitajska artilerija je sestrelila japonsko letalo, v katerem je bil japonski general Tamoi Sital ter 11 drugih potnikov. Vsi so bili ubiti. Vest sporoča japonsko poveljstvo v Hankovu.

Ker so morali Japonci poslati znatne čete v Mandžurijo, pripravljajo Kitajci veliko ofenzivo v srednji Kitajski. V provinci Šansi so se začeli veliki boji med Kitajci in Japonci ter so Kitajci odbili vse napade Japoncev.

Radio Ljubljana

Petek 21. julija, 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Radijski orkester — 14.00: Napovedi — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Lepote naših planin v poletju (dr. Arnošt Brilej) — 19.40: Nac. ura — 20.00: Plošče — 20.10: Ženska ura: V življenju znamenovani (Anica Lebarjeva) — 20.30: Komorni trio (gdč. Fr. Ornikova, gg. Č. Šedlbauer in M. Lopovšek) — 21.15: Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.20: Angleške plošče — 22.50: Esperantsko predavanje o kongresu Kristusa kralja.

Popolnoma prenovljene starodavne toplice z zdravilnimi vreli in velikim posestvom so naprodaj. Pojasnila daje Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

Naročajte »Trgovski list«!

Priprave za „Razstavo slovenske obrti“

ki se bo vršila v dneh od 7. do 16. oktobra t. l. v Ljubljani, so v polnem zamahu. Razstavni odbor je prejel obvestilo dvorne pisarne, da je pokroviteljstvo nad razstavo sprejel Nj. Vis. knez-namestnik Pavle.

Udeležba. Jubilejne razstave se more udeležiti vsak obrtnik iz Slovenije s predmeti lastne obrtniške proizvodnje, ki jih posebna ocenjevalna komisija pripusti na razstavo.

Razdelitev blagovnih skupin: 1. gradbena obrt; 2. oblačilna stroka in tapetništvo; 3. lesna in sorodne obrti, glasbila; 4. kovinski obrt, elektrotehnika, poljedelski stroji; 5. umetna obrt, aranžerstvo; 6. keramika; 7. služnostne obrti; 8. galanterija; 9. živilska obrt; 10. grafična obrt, fotografija; 11. oddelek Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici za TOI; 12. obrtno šolstvo; 13. obrtna literatura. Razstavi oblačilne stroke bo priključena posebna prireditel modne revije, razstavi živilske obrti pa posebna kulinarčna razstava, ki v Ljubljani že dlje časa ni bila prirejena.

Ugodnosti. Vsi razstavljalci in obiskovalci razstave bodo deležni četrtinske vožnje po železnici in znižane vožnje po parnikih, skratka vseh ugodnosti, ki jih nudi tudi prireditel Ljubljanskega velesjema. Za vse razstavno blago, ki se po razstavi vrne razstavljalcem, je dovoljena polovična vožnja.

Značaj razstave. Ministrstvo za

trgovino in industrijo je priznalo razstavo slovenske obrti kot uradno priznano razstavo v smislu § 94. pravilnika za izvedbo zakona o zaščiti industrijske svojine in je s tem vsem predmetom industrijske svojine priznana zaščita na podstavi § 160. zakona o zaščiti industrijske svojine.

Razstavni plakat. Razstavni odbor je razpisal posebno nagrado za osnutke razstavnega plakata. Po pregledu in oceni prejetih osnutkov je odbor sklenil, da prve razpisane nagrade ne podeli, drugo nagrado v znesku din 800— je prejel g. Trpin za osnutek z geslom »Kovač«, tretjo nagrado v znesku din 300— pa g. Kocjančič za osnutek z geslom »Simboli«. Na podlagi sklepa odbora se je odkupil osnutek z geslom »Obrt« arh. Glanza.

Poziv vsemu slovenskemu obrtništvu. Ker se je približal čas, da se vsi prizadeti odločijo, če hočejo svoje predmete razstaviti na jubilejni razstavi, in ker se je temu pozivu odzvalo dozdej že veliko število obrtništv, poziva razstavni odbor vse zamudnike, naj se nujno odločijo in čimprej prijavijo razstavnemu odboru. Vsem razstavljalcem so na razpolago strokovnjaki s tehničnimi nasveti glede izdelave razstavnih predmetov. Vsi zamudniki naj se nujno javijo z dopisnico, lahko pa tudi osebno, razstavni pisarni, da prejmejo prijavnice in razstavni red. Pripomniti je, da je večina raz-

Sporočamo žalostno vest, da je gospod

KAROL SOSS

bivši predsednik Združenja trgovcev v Ljubljani

po težki bolezni umrl v Berlinu.

Pokojnika, ki je bil vedno dober tovariš in zvest naš član, ohranimo v častnem spominu.

Ljubljana dne 19. julija 1939.

Uprava Združenja trgovcev v Ljubljani